

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я МОЗ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ НАУК ВИЩОЇ ШКОЛИ УКРАЇНИ
БАТУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ШОТА РУСТАВЕЛІ (ГРУЗІЯ)
РИЗЬКИЙ ПІВНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ЛАТВІЯ)
БАЛТІЙСЬКА МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ (ЛАТВІЯ)
WORLD ASSOCIATION FOR POSITIVE AND TRANSCULTURAL PSYCHOTHERAPY
(НІМЕЧЧИНА)
DARE INNOVATIONS (УГОРЩИНА)
КАГУЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА ПЕТРИЧЕЙКА
ХАШДЕУ (МОЛДОВА)
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»
ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ ІМЕНІ Г. С. КОСТЮКА НАПН УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА
ЦЕНТР УКРАЇНСЬКО-ЄВРОПЕЙСЬКОГО НАУКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

III МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«СУЧАСНІ НАПРЯМИ ЗМІН В УПРАВЛІННІ ОХОРОНОЮ ЗДОРОВ'Я: МОДЕРНІЗАЦІЯ, ЯКІСТЬ, ПСИХОЛОГІЯ ТА КОМУНІКАЦІЯ»

28 травня 2026 року
м. Одеса, Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Шнайдер Станіслав Аркадійович – в.о. ректора Одеського національного медичного університету, доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАМН України, заслужений діяч науки і техніки України;
Запорожан Валерій Миколайович – голова Вченої Ради Одеського національного медичного університету, доктор медичних наук, професор, академік НАМН України;
Орабіна Тетяна Миколаївна – заступник генерального директора Центру громадського здоров'я МОЗ України, асистент кафедри менеджменту охорони здоров'я Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, PhD;
Марічерета Валерія Геннадіївна – перший проректор Одеського національного медичного університету, голова групи експертів МОЗ за напрямом «Акушерство та гінекологія» – експерт-консультант Міністра охорони здоров'я України, доктор медичних наук, професор, академік НАМН вищої освіти України;
Дідманідзе Ібраїм – керівник Центру мов та інформаційних технологій факультету освіти Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Грузія);
Дьяков Роман – президент правління Ризького північного університету, доктор технічних наук, професор, академік (Латвія);
Волков Владислав – ректор Балтійської міжнародної академії, доктор суспільних наук, доцент (Латвія);
Марошвельді Дора – засновниця та генеральна директорка DARE Innovations;
Врабіс Сільвія – кафедра історії та теорії освіти факультету гуманітарних та педагогічних наук Державного університету «Богдан Петричейку Хашідеу», доктор психологічних наук (Молдова);
Бориц Вікторія Ігорівна – професор кафедри менеджменту охорони здоров'я та психології Одеського національного медичного університету, доктор економічних наук, професор;
Наконечний Олександр Григорович – президент Академії наук вищої школи України, доктор фізико-математичних наук, професор, академік Національної академії наук України;
Труніна Ірина Михайлівна – завідувач кафедри менеджменту і маркетингу Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського, доктор економічних наук, професор;
Векшовець Тетяна Андріївна – професор кафедри менеджменту охорони здоров'я Національного медичного університету імені О. О. Богомольця, директор ННЦ «Бізнес-школа НМУ імені О. О. Богомольця», доктор медичних наук, професор;
Рудінська Олена Володимирівна – завідувач кафедри менеджменту охорони здоров'я та психології Одеського національного медичного університету, кандидат економічних наук, доцент;
Храпкіна Валентина Валентинівна – професор кафедри менеджменту, маркетингу та підприємництва Національного університету «Києво-Могилянська академія», доктор економічних наук, професор;
Бабієнко Володимир Володимирович – завідувач кафедри гігієни, медичної екології та громадського здоров'я Одеського національного медичного університету, доктор медичних наук, професор;
Опря Євген Васильович – завідувач кафедри психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії Одеського національного медичного університету, доктор медичних наук, професор;
Литвиненко Ольга Дмитрівна – професор кафедри менеджменту охорони здоров'я та психології Одеського національного медичного університету, доктор психологічних наук, професор;
Сердюк Людмила Захарівна – головний науковий співробітник лабораторії психології особистості імені П. Р. Чамати Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, доктор психологічних наук, професор;
Халік Олена Олександрівна – завідувач кафедри психології Університету Короля Данила, кандидат психологічних наук, доцент;
Кусик Наталія Львівна – начальник навчально-методичного відділу, доцент кафедри менеджменту охорони здоров'я та психології Одеського національного медичного університету, кандидат економічних наук, доцент.

С 91 Сучасні напрями змін в управлінні охороною здоров'я: модернізація, якість, психологія та комунікація: Міжнародна наукова конференція. За заг. ред. проф. В. Г. Марічерета, 28 травня 2026 року, м. Одеса. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2026. 452 с.
ISBN 978-966-397-640-2

До збірника матеріалів конференції увійшли тези доповідей, які стали предметом обговорення учасників Міжнародної наукової конференції «Сучасні напрями змін в управлінні охороною здоров'я: модернізація, якість, комунікація» у м. Одесі 31 травня 2024 року у Одеському національному медичному університеті.

Збірник зібраний науковими фахівцями Одеського національного медичного університету і розрахований на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти.

УДК 351.77-048.35(062.552)

© Одеський національний медичний університет, 2026
ISBN 978-966-397-640-2
© Українсько-польське наукове видавництво
«Liha-Pres», 2026

Короткострокова психологічна допомога в медичних закладах: ефективність та організаційні аспекти впровадження	
Кантарьова Наталія Василівна	330
Психологічні особливості механізмів розвитку самоприйняття в осіб із підвищеною тривожністю	
Коваленко Лана Леонідівна.....	334
Психологічні механізми формування стресостійкості у дорослих на прифронтових територіях України	
Ковальова Марія Володимирівна, Клігман Ганна Миколаївна	338
Парадоксальна роль емпатії у структурі резильєнтності практикуючих психологів під час війни	
Ковальова Марія Володимирівна, Лесочко Ганна Володимирівна.....	342
Психологічні чинники розвитку емоційного інтелекту у молоді	
Ковальова Марія Володимирівна, Литовченко Ірина Сергіївна.....	346
Психологічні особливості саморегуляції фахівців допомагаючих професій в умовах хронічного стресу	
Ковальова Марія Володимирівна, Мангул Оксана Сергіївна.....	349
Емоційний інтелект як основа формування соціального статусу підлітків	
Левченко Аліна Юрївна	353
Психологічні механізми допомоги клієнтам із психосоматичними розладами	
Литвиненко Ольга Дмитрівна, Лстуча Наталія Володимирівна.....	359
Психологічні особливості переживання самотності жінками середнього віку в умовах воєнного стану	
Литвиненко Ольга Дмитрівна, Старцева Анна Василівна.....	361
Теоретичні аспекти зв'язку стилів прив'язаності та задоволеності романтичними стосунками у дорослих людей	
Литвиненко Ольга Дмитрівна, Широкова Марія Сергіївна.....	364
Психологічні механізми цифрового виснаження у дорослих користувачів соціальних мереж	
Мусаєва Вікторія Павлівна	367
Особливості перебігу панічних атак у цивільного населення в умовах воєнного стану та їх психокорекція	
Пєнова Інга Костянтинівна	371
Вплив стилів виховання на формування самооцінки підлітків	
Питлюк-Смеречинська Олександра Дмитрівна, Запхуляк Олег Зіновійович, Іванова Наталія Миколаївна.....	375

ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ДОПОМОГИ КЛІЄНТАМ ІЗ ПСИХОСОМАТИЧНИМИ РОЗЛАДАМИ

Литвиненко Ольга Дмитрівна

*доктор психологічних наук,
професор кафедри менеджменту охорони здоров'я та психології
Одеський національний медичний університет
м. Одеса, Україна*

Летуча Наталія Володимирівна

*здобувачка вищої освіти
Одеський національний медичний університет
м. Одеса, Україна*

Психосоматичні розлади є однією з найбільш актуальних проблем сучасної клінічної психології та психотерапії, оскільки поєднують у собі як соматичні, так і психологічні чинники виникнення й перебігу захворювання. У сучасних умовах високого рівня стресу, емоційного виснаження та соціальної нестабільності кількість психосоматичних проявів суттєво зростає. Найчастіше психосоматичні механізми проявляються через захворювання серцево-судинної системи, шлунково-кишкового тракту, дихальної системи, дерматологічні та ендокринні порушення.

Проблематика психосоматичних розладів активно досліджувалася у працях Франца Александера, який одним із перших обґрунтував взаємозв'язок між емоційними конфліктами та соматичними симптомами. Значний внесок у розвиток психосоматичного підходу зробили також Зігмунд Фройд, Фелен Данбар, Пітер Сіфнеос, а у сучасній психології – Джон Сарно, Бессел ван дер Колк та інші дослідники.

В українській психологічній науці питання психосоматики розглядаються у роботах Максименка, Титаренко, Карвасарського та інших авторів, які акцентують увагу на ролі стресу, емоційного пригнічення та особистісних ресурсів у формуванні психосоматичних порушень.

Психосоматичний розлад розглядається як результат складної взаємодії психологічних, біологічних та соціальних факторів. Значну роль у виникненні симптоматики відіграють хронічний стрес, внутрішньоособистісні конфлікти, тривожність, емоційне пригнічення та труднощі емоційної регуляції. Нерідко соматичний симптом виступає

своєрідним механізмом психологічного захисту або способом несвідомого вираження внутрішнього конфлікту.

Одним із ключових психологічних механізмів допомоги клієнтам із психосоматичними розладами є розвиток емоційної усвідомленості. Багато дослідників підкреслюють, що пацієнти з психосоматичними проявами часто мають труднощі з ідентифікацією та вербалізацією власних емоцій, що визначається поняттям алекситимії.

Неможливість конструктивного переживання емоцій призводить до їх соматизації, тобто тілесного вираження психологічного напруження.

Важливу роль у психологічній допомозі відіграють механізми емоційної регуляції та формування адаптивних копінг-стратегій. Згідно з транзакційною моделлю стресу Річарда Лазаруса та Сьюзен Фолкман, саме спосіб оцінки стресової ситуації та методи її подолання визначають рівень психологічної адаптації людини.

Використання адаптивних копінг-стратегій – пошуку підтримки, когнітивної переоцінки, планування та саморегуляції – сприяє зниженню психоемоційного напруження та послабленню соматичних проявів.

Серед основних напрямів психологічної допомоги особливе значення мають когнітивно-поведінкова терапія, психодинамічний підхід, тілесно-орієнтована терапія та методи релаксації.

1. Когнітивно-поведінкова терапія спрямована на виявлення дезадаптивних переконань, катастрофізації та негативних автоматичних думок, що підтримують психосоматичну симптоматику.

2. Психодинамічний підхід дозволяє досліджувати несвідомі конфлікти та пригнічені емоції, які можуть проявлятися через тілесні симптоми.

3. Тілесно-орієнтовані методи допомагають відновити контакт із власним тілом, знизити рівень м'язового напруження та покращити здатність до саморегуляції.

4. Значну ефективність також демонструють техніки дихальної релаксації, майндфулнес-практики та методи психофізіологічного розслаблення, спрямовані на зменшення тривоги та стабілізацію емоційного стану.

Окрему роль у процесі психологічної допомоги відіграє терапевтичний альянс між психологом і клієнтом. Атмосфера безпеки, прийняття та емоційної підтримки сприяє формуванню довіри, підвищує мотивацію до психотерапії та допомагає клієнту усвідомити зв'язок між психологічними переживаннями й тілесними симптомами.

Узагальнення сучасних наукових підходів свідчить, що ефективна допомога клієнтам із психосоматичними розладами має бути комплексною та включати роботу з емоційною сферою, когнітивними установками, копінг-стратегіями та тілесними проявами стресу.

Важливими умовами успішної терапії є розвиток емоційної компетентності, зниження рівня хронічного стресу та формування навичок психологічної саморегуляції.

Практична значущість дослідження полягає у можливості використання отриманих теоретичних положень для розробки програм психологічного супроводу осіб із психосоматичними проявами, а також для профілактики психоемоційного виснаження та соматизації стресу.

Література:

1. Александер Ф. Психосоматична медицина: принципи та практичне застосування / пер. з англ. Київ : Основи, 2002. 352 с.

2. Титаренко Т. М. Життєстійкість особистості: соціальна необхідність та безпека. Київ : Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 2009. 105 с.

3. Lazarus R. S., Folkman S. Stress, Appraisal, and Coping. New York : Springer Publishing Company, 1984. 456 p.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-640-2-98>

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ САМОТНОСТІ ЖІНКАМИ СЕРЕДНЬОГО ВІКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Литвиненко Ольга Дмитрівна

доктор психологічних наук,

професор кафедри менеджменту охорони здоров'я та психології

Одеський національний медичний університет

м. Одеса, Україна

Старцева Анна Василівна

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти

кафедри менеджменту охорони здоров'я та психології

Одеський національний медичний університет

м. Одеса, Україна

В умовах повномасштабної війни в Україні проблема психологічного благополуччя особистості набуває особливої наукової та практичної значущості. Воєнні дії, вимушене переміщення, втрата звичного способу життя, розлука з близькими, постійна небезпека, соціально-економічна